

OTKRIĆA, NOVOSTI — NEW INSIGHTS

KNJIGA IVANA KAMBUROVA O POVIJESTI HRVATSKE GLAZBE

SANJA MAJER-BOBETKO

HAZU, Odsjek za povijest hrvatske glazbe
Opatička 18, 10000 ZAGREB

UDK/UDC: 78.072(497.5)(091) KAMBUROV, I.

Izvorni znanstveni rad/
Original Scientific Paper
Primljeno/Received: 7. 12. 2007.
Prihvaćeno/Accepted: 11. 4. 2008.

Nacrtak

Istaknuti bugarski muzikolog Ivan Kamburov jedini je, koliko je dosad poznato, inozemni muzikolog koji je napisao glazbeno-povijesnu sintezu o hrvatskoj glazbi. Uglavnom se služeći Širolinim *Pregledom povijesti hrvatske muzike* (1922.) Kamburov je svoju knjižicu *Hrvatska muzika. Minalo i svremenost* objavio u Sofiji 1942. godine, dakle u doba revitalizacije u međuratnom razdoblju zamrlih hrvatsko-bugarskih veza. Recepcija knjige u Bugarskoj nije istražena. U Hrvatskoj je, unatoč (pre)brojnim

nepreciznostima i netočnostima, sjajno ocijenjena u dnevnom tisku, ali je stručna muzikološka recenzija izostala. U svakom slučaju ova knjiga ostaje jedina glazbeno-historiografska sinteza nehrvatskog autora i kao takva ne smije biti zaobidena u radovima koji se bave povijesnim mijenama same discipline hrvatske glazbene historiografije.

Ključne riječi: Ivan Kamburov, povijest hrvatske glazbe, hrvatska glazbena historiografija

Povijest hrvatske glazbene historiografije bilježi rijetke priloge inozemnih autora, a još su i danas nehrvatski autori, koji su pokazali zanimanje za hrvatsku glazbenu povijest, zaista malobrojni. Stoga se svaki takav prinos hrvatskoj glazbenoj historiografiji ranijih razdoblja može držati kuriozitetom.

Među njima je nedvojbeno najveći pothvat učinio Ivan Kamburov¹ svojom glazbeno-povijesnom sintezom o hrvatskoj glazbi. Zato je potpuno neobjašnjivo da za tu knjižicu hrvatski muzikolozi uglavnom ne znaju. Nje nema ni u glazbenim knjižnicama. Ja sama sam slučajno otkrila vrlo trošan primjerak u jednom od zagrebačkih antikvarijata. Nakon toga sam ustanovila da se ona navodi u *Muzičkoj enciklopediji*,² ali ne i u hrvatskim glazbenohistoriografskim sintezama. Naime, ni Andreis ni Županović uopće je ne spominju u svojim povijestima hrvatske glazbe, u koje su uključena i muzikološka, odnosno glazbenohistoriografska postignuća.³ Štoviše, Andreis i samog Kamburova, istaknutog bugarskog muzikologa, kada piše o glazbenoj kulturi u Bugarskoj, spominje samo u svojoj *Povijesti glazbe* objavljenoj 1942.,⁴ dok ga je u kasnijim izdanjima izostavio.⁵ Kako je dakle ta knjižica u hrvatskoj javnosti zapravo nepoznata, bio mi je to prvi poticaj da je predstavim. Drugi poticaj za takvo što došao je neočekivano putem »mreže nad mrežama«, kad mi je, dotad meni nepoznata kolegica, Stefanka Georgieva iz Bugarske predložila suradnju na projektu istraživanja hrvatsko-bugarskih i bugarsko-hrvatskih glazbenih veza u razdoblju od 1918. do 1945., što sam i prihvatila. Kako je poznato, upravo nakon 1918. zamrle su dotad žive kulturne veze između dviju zemalja, ali ih je ipak bilo.⁶ S osnivanjem NDH te su veze opet oživjele.

Knjižica *Hrvatska muzika. Minalo i svremenost* (Hrvatska glazba. Prošlost i sadašnjost) Ivana Kamburova objavljena je u Sofiji 1942. kod uglednog izdavača T. F. Čipeva, dakle u doba revitalizacije zamrlih odnosa. Na temelju uvida u njezin sadržaj jasno je da nije rezultat osobnih istraživanja Kamburova, a on sam ne navodi moguće izvore i literaturu. Nije mogla biti konzultirana ni Andreisova *Povijest glazbe* s poglavljem posvećenim i hrvatskoj glazbi, jer je objavljena, kako je već navedeno, iste, 1942. godine u Zagrebu. S obzirom na činjenicu da Kamburov u svom pregledu povijesti hrvatske glazbe spominje, među ostalim Širolinim radovima, i njegov *Pregled povijesti hrvatske muzike*, objavljen dvadeset godina ranije,⁷ temeljna je pretpostavka bila da se i sam poslužio tom knjigom. Daljnjim iščitavanjem ta se

¹ Ivan Kamburov (1883.-1955.) bugarski je muzikolog. Glazbeno obrazovanje stekao je na Konzervatoriju u Leipzigu kod Regea, Krehla i Scheringa (1905.-1909.). Po povratku u Bugarsku podučavao je glazbu i vodio zborove u Plovdivu, a od 1918. u Sofiji. Tu je započeo djelovati i kao glazbeni kritičar, suradnik Etnografskog muzeja (ravatelj glazbenog odjela), i 1928., 1930.-31. urednik časopisa *Muzikalen život*. Autor je petnaestak knjiga i oko 800 članaka i studija. Bavio se uglavnom bugarskom glazbom, potom i glazbom drugih slavenskih naroda (Poljaka, Čeha). Povremeno je i skladao.

² Usp. ***: Kamburov, Ivan, *Muzička enciklopedija*, sv. 2, JLZ, Zagreb 1974, 297.

³ Usp. Josip ANDREIS: *Povijest glazbe*, knj. 4, *Povijest hrvatske glazbe*, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb 1989; Lovro ŽUPANOVIC: *Stoljeća hrvatske glazbe*, Školska knjiga, Zagreb 1980.

⁴ Usp. Josip ANDREIS: *Povijest glazbe*, Matica hrvatska, Zagreb 1942, 592.

⁵ Usp. Josip ANDREIS: *Historija muzike*, Školska knjiga, Zagreb 1954; *Povijest glazbe*, Liber-Mladost, Zagreb 1974-77.

⁶ U okviru toga projekta istražuju se članci i kritike u bugarskom i hrvatskom tisku, bugarski i hrvatski glazbeni život, bugarski i hrvatski skladatelji, glazbenici i glazbeni pisci zabilježeni u relevantnom tisku, te djela bugarskih skladatelja objavljena u Hrvatskoj, i hrvatskih skladatelja u Bugarskoj. Napominjem da je Hrvatsko-bugarsko društvo objavilo knjigu Marije Barbieri *Bugarski pjevači na hrvatskoj opernoj sceni: Blgarski pevci na hrvatskata operna scena*, koja predstavlja djelovanje bugarskih opernih pjevača i pjevačica na hrvatskoj opernoj sceni u razdoblju 1920.-2006.

⁷ Usp. Božidar ŠIROLA: *Pregled povijesti hrvatske muzike*, Rirop, Zagreb 1922.

pretpostavka nedvojbeno potvrdila. Najkraće, moglo bi se reći da je Kamburova knjižica zapravo svojevrсно *digest* izdanje Širolina *Pregleda*. Takvo mišljenje podupire i Stipe Mosner, koji je jedno kraće vrijeme 1943. godine kao otpravnik poslova *ad interim* upravljao hrvatskim veleposlanstvom u Sofiji.⁸ U svome je prikazu knjige Ivana Kamburova istaknuo Široline radove kao glavne izvore informacija za Kamburova, s jedne strane, ali je, prema Mosneru, važnu ulogu imao i Jakov Gotovac, s druge strane. On je, naime, bio u Sofiji prilikom izvedbe *Ere s onoga svijeta*, susreo se s Kamburovim i dao mu mnoge podatke o suvremenoj hrvatskoj glazbi.⁹

U toj knjižici veličine 12,5 × 18,5 cm Kamburov na 99 stranica teksta bez ikakvih ilustracija, notnih primjera i sl., iznosi građu u nekoliko poglavlja. Međutim, ta poglavlja nisu uvijek jasno označena i imenovana, a izostalo je i kazalo. Tako već i sam autorov predgovor nema naslova. Nakon toga slijedi početak teksta naslovljen *Hrvatska glazba. Prošlost i sadašnjost*, pa slijede još samo dva naslovljena poglavlja: *Vatroslav Lisinski* (str. 37-46) i *Ivan pl. Zajc* (str. 46-54). Ipak se iščitavaju i druga poglavlja, koja su samo grafički odvojena kao zasebne manje cjeline. To su: Uvod i ilirski pokret (str. 7-14), Poilirsko razdoblje (str. 14-27), Zborska glazba (str. 27-32), Hrvatska opera (kao institucija), istaknuti interpreti, crkvena glazba (str. 32-35), Hrvatski glazbeni zavod i njegova škola (str. 35-36), Poglavlje o Blagoju Bersi, Franji Duganu (st.), Antunu Dobroniću, Josipu Hatzeu, Ivanu Matetiću Ronjgovu, Luji (Ljudevitu) Šafraneku-Kaviću (str. 54-59), Prethodnici i suvremenici Lisinskog i Zajca (str. 59-75), među kojima su se potpuno neprikladno i neobjašnjivo našli Fran Lhotka, Božidar Širola, Krsto Odak, Rudolf Matz, Franjo Lučić i neki drugi skladatelji,¹⁰ zatim Moderna struja (K. Baranović, J. Gotovac, Z. Grgošević, J. Stolcer-Slavenski, B. Papandopulo, B. Kunc, M. Tajčević, I. Lhotka-Kalinski, te najmlađi i daroviti skladatelji [Ivo] Brkanović, [Milo] Cipra, [Ivo] Parać i Marković [!])¹¹ (str. 75-84), pa Zaključak (str. 84-90). Knjigu zaključuje prilog, koji se sastoji od popisa skladbi »nekih od najpoznatijih suvremenih hrvatskih skladatelja (str. 91-99).« U taj je popis uvrstio djela Krešimira Baranovića, Ivana Brkanovića, Jakova Gotovca, Zlatka Grgoševića, Franje Dugana st., Božidara Kunca, Franje Lučića, Rudolfa Matza, Krste Odaka, Borisa Papandopula i Božidara Širole.

Polazeći u svome Predgovoru od postavke da su Hrvati i Bugari imali sličnu »slavnu prošlost«, koju je obilježilo »teško ropstvo i herojska borba za slobodu«,¹² Kamburov ističe i kulturne, poglavito glazbene veze dvaju naroda. Na tom planu

⁸ Usp. Tomislav JONJIĆ: Hrvatska između sila osovine (IV. poglavlje knjige *Hrvatska vanjska politika 1939.-1942.*, Libar, Zagreb 2000, 485-636), http://www.tomislavjonjic.iz.hr//hrv_vanj_pol_IV.pdf, str. 10.

⁹ Usp. Stipe MOSNER: Bugarsko djelo o hrvatskoj glazbi. (Uz knjigu Iv. Kamburova »Hrvatska glazba«, Sofija, 1942.), *Nova Hrvatska*, 2 (1942) 48, 13.

¹⁰ Usp. Ivan KAMBUROV: *Hrvatska muzika. Minalo i svremenost*, 70-75.

¹¹ Vjerojatno se radi o Pavlu Markovcu.

¹² *Ibid.*, 5. »slavno minalo«. »teško robstvo i geroični borbi za svoboda«.

prvi se važan događaj zbio 1861. godine, kada je u Zagrebu, uz istaknutu potporu J. J. Strossmayera, objavljen zbornik bugarskih narodnih pjesama braće Konstantina i Dimitrija Miladinova. Na drugo mjesto Kamburov stavlja utjecaj što ga je u Bugarskoj imala hrvatska narodna himna *Liepa naša domovina*,¹³ koju su Bugari prigrlili podmećući pod melodiju bugarski tekst. Prema Kamburovu prvi stihovi su se u Bugarskoj pjevali na sljedeći tekst:

*Lepa naša domovino,
Oj junaška zemljo mila,
Stara slavna Blgario ...*

Potom su se bugarsko-hrvatske veze na području glazbe očitovale u znatnoj popularnosti Zajčevih i Novakovih (vjerojatno Vilka Novaka) djela, poglavito zbornih, među brojnim bugarskim zborovima.¹⁴ Među njima osobito se ističe Zajčev zbor *U boj, u boj*, koji se čak držao bugarskom skladbom. U vezi s time Mosner je u citiranom prikazu ispričavao jednu anegdodu. Naime, tijekom »Hrvatskog tjedna« u Sofiji izvodile su se i skladbe hrvatskih autora na radiju. Među njima, bio je izveden *U boj, u boj*. Nakon te izvedbe jedan je slušatelj protestirao što se bugarska skladba izvodi i najavljuje kao hrvatska.

Napokon, važnim događajem u jačanju tih veza u »najnovije doba« Kamburov drži postavljanje Gotovčeve opere *Ero s onoga svijeta* na scenu Narodne opere u Sofiji 1939. godine »s golemim uspjehom«.¹⁵

Osnovna teza Kamburova jest da se svjetovna glazba u Hrvatskoj počela razvijati početkom 19. stoljeća. Raniji spomenici hrvatske glazbene prošlosti pripadaju području crkvene glazbe. On je jednostavno zanemario tada ipak već poznate činjenice, koje tu tvrdnju u začetku demantiraju. Budući da se u ostalim dijelovima svoje knjige uglavnom oslanja, kako je već istaknuto, na Širolin *Pregled povijesti hrvatske muzike*, nije jasno zašto je preskočio one dijelove u kojima se izravno progovara o glazbi ranijih razdoblja, pa i onoj svjetovnoga predznaka. Tako primjerice Širola spominje sljedeće glazbenike: Benedikta Babića (str. 62, 64, 65), Julija Bajamontija (str. 72, 73), Sekunda Brugnolija (str. 62, 63), Frana Gučetića-Papricu (str. 62, 65), Nikolu Gaudencija (str. 62), Petra Nakića (Nachini) (str. 66, 67), Gavra Temparičića-Tamparicu (str. 62, 63, 64), Giovannija Manu Jarnovića (str. 55-57). Većina navedenih skladatelja bila je poznata već u drugoj polovini 19. st., poglavito u hrvatskoj leksikografiji.¹⁶ Također je razvidno da su Kamburovu promakla

¹³ Usp. *Ibid.*, 6.

¹⁴ Usp. Stefanka GEORGIEVA: *The Croatian Composer Ivan Zajc in the History of Bulgarian Musical Culture (an Attempt for Brief Chronography)*, ovdje, 35-66.

¹⁵ Ivan KAMBUROV: *Hrvatska muzika. Minalo i sremenost*, 6.

¹⁶ Ističu se: *Slovník umjetníkůh Jugoslávěnských* (Zagreb, 1858.-1860.) Kukuljevića Sakcinskog, *Biografia degli uomini distinti dell'Istria Pietra Stancovicha* (Petra Stankovića) (Rim, 1866?; Carlo Priora, Capodistria 1888?; u: *Atti*, 1970-1974, sv. I-V.), *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia* Šime Ljubića (Vienna-Zara 1856; pretisak: Arnoldo Forni, Bologna 1974) i *Biografsko-muzikografski slovník* Franje Kuhača, koji je, nažalost, ostao u rukopisu (čuva se u Arhivu HAZU u Zagrebu).

Plamenčeva istraživanja iz 30-ih godina 20. stoljeća, koja su rezultirala otkrićem Julija Skjavetića, Ivana Lukačića i Tome Cecchinija.¹⁷ Plamenca, međutim, kao i Širola 20 godina ranije, kada Plamenac još nije razvio svoju muzikološku djelatnost, spominje među istaknutim interpretima.¹⁸ On je naime tada bio ugledan pijanist.

Rezimirajući svoj pregled povijesti hrvatske glazbe Kamburov uočava tri generacije hrvatskih skladatelja. Prvu generaciju, kojoj djelomice pripada i stvaralaštvo Lisinskoga, odnosno preciznije, prva hrvatska nacionalna opera *Ljubav i zloba*, obilježava amaterizam. Druga generacija hrvatskih skladatelja uglavnom je školovana u inozemstvu i predvodi ju Ivan Zajc. Njih odlikuje želja da se u glazbi izgradi nacionalni izraz, ali ne rabe glazbeni folklor. Treća generacija obilježava kraj Zajčeve ere. Međutim, Kamburov ističe da se ne može govoriti o jedinstvenoj skladateljskoj školi, jer svaki skladatelj razvija izrazito osobni stil. Ali, temeljna je težnja stvaranje »prave nacionalne glazbene umjetnosti«.¹⁹ Pritom se oslanjaju na različite onodobne zapadnoeuropske glazbene stilove i tehnike skladanja, ali i na folklorni izričaj. Potonji se ni u kojem slučaju ne očituje uporabom tehnike glazbenog citata, već se sa spomenutim tada recentnim kompozicijskim tehnikama kombiniraju ritmički, melodijski, tonalitetni i harmonijski folklorni uzorci. Naposljetku ističe da onodobna recentna hrvatska glazba količinom i kvalitetom pokazuje značajan napredak na svim područjima: orkestralnoj, komornoj, solističkoj, vokalnoj glazbi, operi i opereti.

Nevelika knjiga *Hrvatska muzika* Ivana Kamburova ostala je do danas jedina monografska glazbeno-povijesna sinteza o hrvatskoj glazbi nastala iz pera inozemnog autora. Budući da je pisana na bugarskom jeziku, razvidno jest da je bila namijenjena poglavito bugarskoj čitalačkoj publici s ciljem pružanja osnovnih informacija. Zato je šteta da se Kamburov, pišući svoj rad, najvjerojatnije ipak nije konzultirao s nekim hrvatskim kolegom. Da je to učinio, njegov bi pregled hrvatske glazbe bio precizniji i kompletniji. Kakva je bila recepcija ove knjige u Bugarskoj zasad nije istraženo. A kakva je bila u onodobnoj Hrvatskoj? I na to pitanje moguće je dati tek privremeni odgovor, jer su istraživanja periodike tiskane u razdoblju 1941.-45. tek započeta. Na temelju dosad obrađene građe može se reći da su u dnevnom tisku objavljena dva prikaza: onaj citirani Stipe Mosnera u *Novoj Hrvatskoj* i od teatrologa Nikolaja Fedorova vrlo kratak osvrt u *Hrvatskom narodu*.²⁰ Stavljajući akcent na njezinu kulturološku ulogu oba autora izražavaju veliko zadovoljstvo knjigom. Tako Mosner zaključuje: »Bugarskoj su pjesmi u Hrvatskoj i hrvatskoj u Bugarskoj otvorena sva vrata. Do nedavna nismo mogli niti smjeli uzajamno suradjevati. Sada su zapreke odpale.«²¹ Fedorov svoj kratak osvrt zaključuje također

¹⁷ Usp. Dragan PLAMENAC: *Glazba 16. i 17. stoljeća u Dalmaciji. Osam studija* (priredio Ennio STIPČEVIĆ), MIC Koncertne direkcije Zagreb — Književni krug Split, Zagreb 1998.

¹⁸ Usp. Božidar ŠIROLA: *Pregled povijesti hrvatske muzike*, 297, 327-328; Ivan KAMBUROV: *Hrvatska muzika. Minalo i svremenost*, 33.

¹⁹ *Ibid.*, 85. »istinsko nacionalno muzikalno iskustvo«.

²⁰ Usp. Nikolaj FEDOROV: Bugarska knjiga o hrvatskoj glazbi, *Hrvatski narod*, 4 (1942) 382, 2.

²¹ Stipe MOSNER: Bugarsko djelo o hrvatskoj glazbi. (Uz knjigu Iv. Kamburova »Hrvatska glazba«, Sofija, 1942.), *Nova Hrvatska*, 2 (1942) 48, 13.

pohvalom, i to pohvalom same knjige, kojom, međutim, razotkriva vlastito nepoznavanje relevantne materije: »Knjiga je pisana jasno, pregledno s potpunim poznavanjem predmeta, te unatoč sažetosti izlaganja daje jasnu sliku glazbenog života hrvatskog naroda, potpuno odgovarajući svojoj plemenitoj svrsi!«²² Ovdje valja napomenuti začuđujuću okolnost da, barem koliko je dosad poznato, nijednu recenziju nisu objavili ljudi od struke u uglednom stručnom glazbenom časopisu *Sv. Cecilija*. Preciznije rečeno, tamo je u rubrici Bilješke samo kratko komentiran onaj dio knjige koji se odnosi na cecilijanski pokret u Hrvatskoj. Taj komentar u cijelosti glasi: »Kamburov o nama. Koncem prošle godine izdao je Ivan Kamburov u Sofiji knjižicu pod naslovom 'Hrvatska muzika'. Na str. 34. govori o hrvatskom cecilijanstvu. Piše, da je 'Cecilijino društvo' osnovano 1896. (!)²³ da ga je Zjalić postavio na dobre temelje, a Barlè da mu je privukao strane i nove suradnike raširivši djelokrug društva. Spominje rad Franje Dugana 'od načelo do samata si smrt' (!)²⁴ Da društvo priređuje kroz praznike koncerte crkvene glazbe s ozbiljnim programima, tečajeve za seoske orguljaše kao i za učitelje (!) Ističe da je 'Sv. Cecilija' mnogo doprinijela za hrvatski folklor. Na str. 89. navodi imena glazbenika, koji su osobito zaslužni za razvitak hrv. crkvene glazbe i za njezinu reformu pa navodi ove skladatelje: Muhvić, Odak, Krnic, Dugan ml., Vrhovski, Taclik, Matz i dr. (!)²⁵ U ovoj kratkoj bilješci nepoznati autor je uočio četiri faktografske netočnosti i označio ih uskličnikom. Budući da su u *Sv. Ceciliji* tada izlazile opširne recenzije i prikazi objavljenih knjiga s glazbenom tematikom, zaista čudi da je *Hrvatska glazba* Kamburova zapravo prešućena. Razlog toj šutnji može biti barem djelomice i nepoznavanje jezika, a možda je upravo onaj s kojim se i danas gdjekad susrećemo. U knjizi je naime previše netočnosti, previda i površnosti da bi je struka ocijenila pozitivno. Ali, nedvojbena autorova dobra volja i uloženi napor, te povijesni trenutak u kojemu se počinju obnavljati hrvatsko-bugarske veze, bili su dovoljan razlog da se o knjizi s motrišta struke jednostavno ne progovori. Muzikolozi i glazbeni pisci odlučili su se za šutnju. Pohvalni prikazi Mosnera i Fedorova pisani su u novinarskoj maniri, a njihovo je glazbeno obrazovanje nepoznato. U svakom slučaju, zahvaljujući njima, knjiga je s kulturološkog motrišta u hrvatskom dnevnom tisku sjajno ocijenjena i prepoznata kao važan prinos razvijanju bliskih glazbenih, odnosno kulturnih odnosa s Bugarskom, ali je potpuna muzikološka recenzija, koliko je zasad poznato, ipak izostala.

Naposljetku valja istaknuti da *Hrvatska glazba* Ivana Kamburova danas dakako nema uporabnu vrijednost. Ali, postavši i sama povijesnom građom, ona izravno svjedoči o širokom zanimanju Ivana Kamburova, poglavito za glazbenopovijesna pitanja slavenskih naroda, s jedne strane. On je, naime, osim o bugarskoj i hrvatskoj,

²² Nikolaj FEDOROV: Bugarska knjiga o hrvatskoj glazbi, *Hrvatski narod*, 4 (1942) 382, 2.

²³ *Cecilijino društvo* osnovano je u Zagrebu 1907.

²⁴ Franjo Dugan je umro 1948.

²⁵ ***: Bilješke, *Sv. Cecilija*, 36 (1942) 2, [66].

pisao i o češkoj, poljskoj i ruskoj glazbi. S druge strane, svjedoči o povijesnom trenutku u kojemu se, nastojeći intenzivirati kulturne veze dvaju naroda, bugarski muzikolog prihvatio pisanja povijesti hrvatske glazbe. Zato ta mala knjižica nikako ne smije biti zaobiđena u radovima koji se bave povijesnim mijenama same discipline hrvatske glazbene historiografije.

Citirani izvori i literatura

- ***: Bilješke, *Sv. Cecilija*, 36 (1942) 2, [66].
- ***: Kamburov, Ivan, *Muzička enciklopedija*, JLZ, Zagreb 1974, 297.
- Josip ANDREIS: *Povijest glazbe*, Matica hrvatska, Zagreb 1942.
- Josip ANDREIS: *Historija muzike*, Školska knjiga, Zagreb 1954; *Povijest glazbe*, Liber-Mladost, Zagreb 1974-77.
- Josip ANDREIS: *Povijest glazbe*, knj. 4, *Povijest hrvatske glazbe*, Sveučilišna naklada Liber, Zagreb 1989.
- Marija BARBIERI: *Bugarski pjevači na hrvatskoj opernoj sceni: Blgarski pevci na hrvatskata operna scena*, Hrvatsko-bugarsko društvo, Zagreb 2006.
- Nikolaj FEDOROV: Bugarska knjiga o hrvatskoj glazbi, *Hrvatski narod*, 4 (1942) 382, 2.
- Tomislav JONJIC: Hrvatska između sila osovine (IV. poglavlje knjige *Hrvatska vanjska politika 1939.-1942.*, Libar, Zagreb 2000, 485-636), http://www.tomislavjonjic.iz.hr//hrv_vanj_pol_IV.pdf
- Ivan KAMBUROV: *Hrvatska muzika. Minalo i svremenost* [Hrvatska glazba. Prošlost i sadašnjost], T. F. Čipev, Sofija 1942.
- Franjo KUHAČ: *Biografsko-muzikografski slovník*, Rukopis, Arhiv HAZU.
- Ivan KUKULJEVIĆ-SAKCINSKI: *Slovník umjetnikah Jugoslavenkih*, Zagreb 1858.-1860.
- Šime LJUBIĆ: *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia*, Vienna-Zara 1856; pretisak: Arnoldo Forni, Bologna 1974.
- Stipe MOSNER: Bugarsko djelo o hrvatskoj glazbi. (Uz knjigu Iv. Kamburova »Hrvatska glazba«, Sofija, 1942.), *Nova Hrvatska*, 2 (1942) 48, 13.
- Dragan PLAMENAC: *Glazba 16. i 17. stoljeća u Dalmaciji. Osam studija*, priredio Ennio STIPČEVIĆ, MIC Koncertne direkcije Zagreb — Književni krug Split, Zagreb 1998.
- Pietro STANCOVICH (Petar STANKOVIĆ): *Biografia degli uomini distinti dell'Istria*, Rim 1866?; Carlo Priora, Capodistria 21888.; u: *Atti*, 1970-1974, sv. I-V.
- Božidar ŠIROLA: *Pregled povijesti hrvatske muzike*, Rirop, Zagreb 1922.

Summary

IVAN KAMBUROV'S BOOK ON CROATIAN MUSIC HISTORY

The prominent Bulgarian musicologist Ivan Kamburov (1883-1955) wrote and published the book *H'rvatska muzika. Minalo i s'vremenost* [Croatian Music. Past and Present] in Sofia in 1942. On the 99 pages of that small book he presented material in several chapters, without illustrations, music examples etc. Proceeding from similarities in the Bulgarian and Croatian past, Kamburov laid stress upon their cultural and, in particular, music connections. His basic thesis was that Croatian secular music started to develop in the 19th century during the Illyrian Movement, that is, the National Revival. In the earlier periods, music in Croatia belonged to the category of church music. Although he mainly relied on Božidar Širola's *Pregled povijesti hrvatske muzike* [Survey of Croatian Music History, 1922], in which the writer mentioned the Croatian secular music of earlier centuries, Kamburov did not take that information into account for reasons that remain unclear. A significant amount of crudity and inaccuracy testifies to the fact that Kamburov did not consult his Croatian colleagues.

Written in the Bulgarian language, Kamburov's book was obviously meant for the Bulgarian public. Its reception in Bulgaria has not been yet researched. To the best of our knowledge, two reviews were published in Croatian daily newspapers, and a very short note in the music journal *Sv. Cecilija* pointed out some of the factual mistakes. However, no strictly musicological review was published. It is possible that Croatian musicologists valued Kamburov's hard work and did not want to speak detrimentally about the book and its oversights and superficialities at that time of intensive revitalization of Croatian-Bulgarian relations.

In any case, that book is still the only musico-historiographical synthesis on Croatian music by a non-Croatian author. As such, it must not be overlooked in works dealing with the very discipline of Croatian music historiography.